

CÀPSULA: L'ÚS DEL CATALÀ EN L'ATENCIÓ SOCIAL

DIA I HORA: Dijous, 3 de novembre del 2022, a les 18.00 h

ESPAI: Zoom.

PONENTS:

Gerard Escriche, Selma Bargalló, Maica Rafecas, educadores socials. Moderadora: Maria Plana, filòloga.

CONDUEIX L'ACTIVITAT:

- **Sònia Rodon**, tècnica de llengua i comunicació del CEESC.

RELATORA: Laura Moreno, estudiant de pràctiques d'Educació Social del CEESC.

Amb quina llengua ens adrecem, els educadors i les educadores socials, a les persones que atenem? És indiferent la llengua a què optem, o dotem la intervenció d'un plus socioeducatiu quan la fem en català? Per què?

En aquesta Càpsula debatem sobre educació, vincle, drets, tabús i prejudicis al voltant de criteris socials i educatius favorables a l'ús del català per part del professional en entorns vulnerables. I tot des de la defensa que educador i educand poden conversar en llengües diferents des de l'entesa, el respecte, la comoditat i el vincle, en una societat multilingüe on cada llengua és font d'oportunitats.

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

L'objectiu d'aquesta Càpsula és posar sobre la taula reflexions i intervencions aplicables a qualsevol àmbit d'intervenció socioeducativa.

S'ubiquen en una zona on l'ús del català és minoritari i això es percep en el camp social. La població atesa es dirigeix als serveis majoritàriament en castellà i el professional té dues opcions: dirigir-s'hi en castellà o en català. Es troben que els usuaris i les famílies que atenen utilitzen sobretot el castellà. La llengua d'ús més habitual, en general en el món del treball i l'educació social és el castellà. Per motius de llengua materna, per desconeixement del català i, sobretot, per prejudicis.

Un dels principis de l'educació social i del treball social és posicionar-se a favor dels canvis socials, per tant, és sorprenent com el català a vegades es queda en un segon pla o directament no es té en compte. Volen reivindicar l'ús del català i treure aquest tema a la llum.

Les intervencions estan dividides en diversos blocs. El primer bloc s'inicia trencant mites, prejudicis i tabús entesos com a veritats absolutes del mateix àmbit professional. Ho fan a partir d'exemples.

- **Aquesta família necessita menjar, per tant, ja parlarem després de qüestions de llengua**

La Selma Bargalló destaca que el fet d'haver d'aconseguir els recursos per a aquella família no exclou que només es pugui treballar un aspecte. Tot té la seva importància. La Maica Rafecas recalca la importància d'utilitzar el català per donar eines a aquest usuari a familiaritzar-se amb aquesta llengua i que en un futur el pugui ajudar en el món laboral. Per últim, el Gerard Escriche diu que en el moment en què donem resposta als usuaris ens convertim en referents positius d'aquella persona.

- **Què passa si l'usuari demana explícitament l'ús del castellà en la seva comunicació?**

La Maica Rafecas recalca que és evident que si l'usuari no entén la llengua se li ha de parlar en castellà, però hi ha moltes formes de canviar de llengua. Com a educadors, a part d'oferir cursos de català, també es poden afegir paraules en català a mesura que es va parlant. Un correu electrònic també es pot traduir i enviar-lo en totes dues llengües.

- **Gestionem situacions molt complexes i el més important és generar aquesta proximitat amb l'usuari. Quin paper té el català respecte aquest vincle? Creieu que té a veure també una part ideològica?**

No cal parlar a l'usuari la seva mateixa llengua per tal d'apropar-t'hi. No és necessari. És millor mostrar-te tal com ets, com millor t'expresses.

S'inicia el segon bloc amb una pregunta: **Per què l'ús del català afavoreix la feina dels tècnics del camp social?**

Oferir el català perquè tothom tingui accés a tothom. La integració social és un dels eixos de la nostra professió. Ajudar les famílies castellanoparlants a parlar el català, ja que potser l'escola és l'únic espai on utilitzen el català. Poder parlar en català amb els professionals i la llengua materna amb les famílies els permet un enriquiment. És crucial crear espais de parla catalana en el dia a dia. Com a agents socials no podem girar l'esquena a problemàtiques del moment. L'emergència lingüística també és una problemàtica del moment. Si el català es perd és un desastre antropològic, es perden molts valors i molta cultura pel camí.

El tercer bloc fa referència a les eines i recursos que es destaquen en funció dels contextos. És rellevant saber el nivell de comprensió o no comprensió de l'usuari. Es pot treballar amb dibuixos, imatges, recursos de traducció entre d'altres. Els diferents graus de comprensió es poden conèixer

en una mateixa conversa. Fer una comunicació bilingüe perquè la persona pugui accedir als dos idiomes. Anar introduint paraules a poc a poc, que les vagi acceptant i que no sigui una imposició. Una altra eina per poder mantenir l'ús del català i no haver de recórrer al castellà és simplificar les frases, parlar més a poc a poc, utilitzar llenguatge no verbal. És important distingir l'atenció grupal i l'atenció individual. En un espai grupal és molt fàcil canviar al castellà, però sorgeix un problema i és que potser aquest és l'únic espai que tenen els usuaris per familiaritzar-se amb la llengua i se'ls està privant d'això. S'ha de fer un canvi en l'atenció grupal. És important no caure en el tabú del racisme; quan et trobes algú que no té el teu color de pell o té faccions diferents de les teves, ja directament t'hi adreces en un altre idioma, però, en realitat, no pots pressuposar que t'entendrà en un idioma o un altre. La mirada que es dona a l'hora d'establir una comunicació amb una altra persona no pot ser feta des del prejudici.

Francesc Marco, membre de l'executiva de Plataforma per la Llengua, intervé al final de la presentació i parla del camí entre la percepció i la metodologia. La gent té uns prejudicis previs sense fonaments, per tant, cal saber com es poden transformar aquests prejudicis en una metodologia de treball. Vivim en un entorn multilingüe, és a dir, no hi ha una dicotomia entre català i castellà. És important pensar en aquesta globalitat de llengües.

Preocupa molt l'entorn de l'educació no formal, l'oci juvenil, l'esport i el lleure, ja que és en aquests espais on ha baixat més l'ús del català. El català ha de ser atractiu per als joves.

IDEES CLAU:

tabú, llengua catalana, bilingüisme, oportunitats, comunicació, prejudici

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- "L'ús del català és positiu, no és negatiu, és una eina de qualitat i és una eina de cohesió."
Maria Plana
- "El català és un dret, per tant, no podem dir que primer van els drets socials i després el català, ja que el català també és un dret social". *Maica Rafecas*
- "Els educadors socials no podem girar l'esquena al català, perquè el català són valors." "Si el català es perd és un desastre antropològic, es perden molts valors i molta cultura pel camí". *Maica Rafecas*
- "El català és una llengua de qualitat, de treball, d'estudi però també de lleure, del carrer, del dia a dia. La llengua parlada és una llengua viva." *Gerard Escriche*

CONCLUSIONS:

És crucial donar un impuls de l'ús del català des de les administracions. Hi ha d'haver una estratègia de societat conjunta per aconseguir-ho. Recordar als treballadors i a les usuàries el dret d'utilitzar el català i de conèixer-lo. L'educació és una cosa de tots. Hi hauria d'haver una immersió lingüística comunitària i una reflexió de l'educació no formal. No serveix de res l'aprenentatge a les aules si l'alumnat no practica el català fora d'elles. S'ha de fer una mirada crítica a l'administració. És important que aquesta s'encarregui que s'implementin bé les propostes i que no es quedin a mitges. Ser conscients de la importància de la formació, proporcionar eines diverses per aprendre el català. Perdre la por a les converses bilingües, poder expressar-se en català i que l'altra persona ho faci en castellà. Finalment, és important recalcar que s'ha de separar l'ús del català amb la ideologia política.

PER SABER-NE MÉS...

- [Vídeo de la Càpsula](#)
- [Document "L'ús del català en l'atenció social"](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Novembre 2022

Barcelona
Aragó, 141-143, 4a
08015 Barcelona
934 521 008
ceesc@ceesc.cat

Girona
Ibèria, 4
17005 Girona
972 249 276
girona@ceesc.cat

Lleida
Rambla Ferran, 32
25007 Lleida
973 289 434
lleida@ceesc.cat

Camp de Tarragona
Pau Claris, 2
43005 Tarragona
977 104 081
tarragona@ceesc.cat

Terres de l'Ebre
Ramon Berenguer IV, 11
43500 Tortosa
935 183 054
terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

